

af de redaktionelle anstrengelser, hvor prisværdige de end er: Her er en lup en god hjælp. I gengivelsen af navnene er princippet fra det økonomiske atlas videreført, idet man bringer de nationale navneformer for byer, floder og bjerge, mens anglicerede former fortsat er brugt for lande, øer og have (Spain, Sicily, Black Sea). De topografiske kort er holdt i de sædvanlige douche og derfor lidt kedelige nuancer, og meterskalaen er nu eneherskende. Læsningen af disse kort er som altid hos Oxford Atlas særdeles let. Det kan måske lyde paradoksalt, at den tematiske kortserie efter anmelderens mening er den mest værdifulde del af værket, selv om man ikke skal se bort fra de muligheder, som miljøkortene indeholder.

Viggo Hansen

Terry G. Jordan: The European Culture Area.

A Systematic Geography. Harper & Row Ltd., London m.fl. st. 1973. 381 s. 143 ill. 18×26 cm. 44,50 DM.

Almindeligvis er lærebøger i Europas geografi bygget op over den samme læst, hvor man begynder med en almindelig indledning og fortsætter i regionale afsnit, grupperet omkring Nord-, Vest-, Syd- og Østeuropa. Men Jordans bog bryder på en befriende måde med denne tradition og giver i stedet for en systematisk behandling af vor verdensdel. Han indleder med en række betragtninger, hvis essens er, at Europa er en kulturel enhed snarere end en fysisk, at Europas særlige karakter snarere skal søges i det kulturelle miljø end i det fysiske, og at Europa må ses som en kultur, karakteriseret ved fælles opfattelse, adfærdsmønstre og livsform, herunder fælles ideologi, teknologi, sociale institutioner og materiel arv. På denne baggrund er de følgende 11 kapitler bygget op, begyndende med den fysiske ramme og interaktionen mellem menneske og miljø og fortsættende med befolkning, race, sprog, religion, politisk geografi, hvorefter landbrug, rural bebyggelse, industrigeografi, bygeografi og transportgeografi fuldender billedet. En hovedlinje i behandlingen af de enkelte kapitler er påpegningen af udviklingsforløbet og den historiske arv, men rundt omkring i teksten finder forf. lejlighed til at beskæftige sig med geografiske modeller og teoridannelser (Christaller,

von Thünen, Weber m.fl.), som han giver nyt liv. Man må indrømme forf. en meget stor belæsthed og et godt overblik, ligesom sproget er vel røgtet. Naturligvis vil en specialist altid kunne finde indvendinger i det enkelte kapitel, men det må også indrømmes, at opgaven at skildre Europas kulturgeografi og -historie på en faglig forsvarlig måde er lykkedes, og det er en berigelse for geografien at have fået en anderledes bog om vor del af verden.

Viggo Hansen

Jan O. M. Broek & John W. Webb:

A Geography of Mankind.

2. ed. McGraw-Hill, New York, Düsseldorf m.fl. st. 1973. 571 s., talr. ill. 21×24 cm. 49,20 DM.

En systematisk ordnet kulturgeografi i 5 dele: Introduction (civilisationens historie), Cultural Diversity (race, sprog, religion, politisk geografi, kulturkredse), Pattern of Livelihood (landbrug, industri og økonomisk udvikling), Settlements (rural og urban bebyggelse), Population Change (vækst, migrationer, forurening og økologi). Undervisningen i geografi på det gymnasiale niveau kan givetvis pille adskilligt anvendeligt stof ud af denne lærebog som f.eks. kapitel 14 (Economic Development) og hele 5. del (Population Change), der er en delvis fornyelse fra 1. udgave.

Viggo Hansen

Peter Ambrose: Analytical human geography.

(Concepts in geography, 2). Longman Group Ltd., London 1969. 297 s. ill. 14×21,5 cm. 2,20 £.

Det er mer eller mindre de sidste 10 års resultater inden for den kvantitative geografi, sådan som den har udviklet sig i USA, der udsendes her som kommenterede genoptryk af kendte geografers forskning. Disse, ialt 14 bidrag, er derefter grupperet i 6 sektioner eller storkapitler, der hver indledes med en introduktion af Peter Ambrose. Denne har også forfattet et meget læseværdigt indledningskapitel, der skildrer den nyere udvikling inden for den geografiske forskning. De emnegrupper, der lægges frem, bærer overskrifter som: The methodological foundations of change, Some techniques of measurement, Central place theory, Perceptions

of space, distance and the environment og Some predictive models.

Ved at satse på den amerikanske forskning i det omfang, det her er sket, og det gælder også litteraturhenvisningerne, har Peter Ambrose's bog fået en noget retrospektiv karakter og kan meget vel komme til at underbygge den kritik, der fra forskellig side har rejst sig mod en ensidig fremhævelse af den amerikanske skole. Der er trods alt også ydet en indsats fra europæisk side.

Viggo Hansen

N. J. G. Pounds: An Historical Geography of Europe 450 BC-AD 1330.

Cambridge University Press, London 1973. 433 tekstsider + 24 sider noter samt register, 67 kort og diagrammer. 15×23 cm. 8,20 £.

Få forstår som Norman J. G. Pounds at kombinere historie med geografi til en enhed i tid og rum. Det er 5 højdepunkter i Europas økonomi og historie, der her skildres: Midten af det 5. årh. f.Kr., det 2. årh. e.Kr., begyndelsen af det 9. årh., tiden omkring 1100 og endelig starten af det 14. årh. indtil den Sorte Død. Valget af disse 5 perioder falder sammen med, at netop disse er særdeles veldokumenterede via arkæologiske og historiske kilder. Alle 5 kapitler er bygget over det samme skema: Politisk geografi, befolkning, bebyggelse, landbrug, industri og handel og samfærdsel. Det træder klart frem, at forf. nødigt indlader sig på spekulationer, men foretrækker at fremlægge kendsgerninger, som de fremgår af historiske dokumenter, og hans kendskab til disse stikker meget dybt, hvad det omfattende noteapparat bærer vidnesbyrd om. På denne baggrund kan det næppe heller betegnes som en skævhed i fremstillingen, når det Europa, der ligger ø. f. Rhinen-Ems, d.v.s. Tyskland, Østeuropa og Skandinavien, fører en noget upåagtet tilværelse i denne behandling. Det dokumentariske materiale er nu engang langt mere omfattende for Syd- og Vesteuropa med de 2 politisk-økonomiske poler Flandern og Norditalien. Her flyder kilderne rigeligere som en afspjeling af den langt større politiske og økonomiske aktivitet (her) end andre steder i Europa. Norman J. G. Pounds' nyeste bidrag til forståelsen af 5 vigtige perioder i Europas kulturhistorie appellerer formentlig især til historikere, for hvem den holistiske opfattelse af hi-

storiens forløb er den rette. Men den burde også kunne inspirere geografer som et godt eksempel på en integreret forskning. Her fremlægges den historiske baggrund for flere af de rumlige systemer af geografiske objekter og interaktionen mellem disse, der er en del af kulturgeografens hverdag, som f.eks. bysystemer i Flandern og Norditalien, vesteuropæiske landbrugs-systemer og Europas transportveje. Her er meget at hente for de geografer, for hvem historien er en kilde til inspiration.

Viggo Hansen

Eduard Imhof: Thematische Kartographie.

Nr. 10 i serien Lehrbuch der Allgemeinen Geographic. Walter de Gruyter, Berlin, New York 1972. 360 s., 153 fig., 6 farvetavler. 18×24,5 cm. 68 DM.

Dette bind er det første i en trilogi om geografiske fremstillingsformer, der skal afslutte ovennævnte samleværk. Det giver en meget omfattende fremstilling af emnet, idet ikke kun kartografiske udtryksformer, men også statistiske diagrammer, blokdiagrammer, elektronisk databearbejdning samt tegne- og reproduktionstekniske problemer er taget med. Lærebogssigtet er tilgodeset ved, at vægten ligger på definitioner og afgrænsninger af begreber og på en udtømmende præsentation af typer.

Praktisk giver de mange eksempler mulighed for at finde netop den form, der bedst repræsenterer et givet tema, ofte er en dårlig løsning afbildet ved siden af en god til advarsel. Bortset fra et par figurer i tavleafsnittet er alle eksempler teoretiske med konstruerede regioner og tal. Det er glimrende i et opslagsværk, men det ville have været velgørende med en gennemgang af bare ét konkret tema med begrundelse for samtlige valg fra indsamling af talmateriale til det færdige kort.

Ruth Helkiær Jensen

John C. Dawson & John C. Doornkamp (eds.): Evaluating the Human Environment.

Essays in applied geography. Edward Arnold, London 1973. 288 s., ill. 15,5×23,5 cm. 4 £ (Paperback 2 £).

Dawson og Doornkamp har samlet 11 ny bidrag til geografisk belysning af bonitering, arealvurdering. Samlingen behand-

ler hovedsagelig problemet om vurdering principielt og på et introdukerisk niveau. Der gives en oversigt, som også trænedede geografer kan benytte som indgang til den nyere speciallitteratur. Landbrugsgeografer vil især finde de 3 første og 2 sidste indslag nyttige (Rural land evaluation, Agriculture and agrarian land planning, Water resources and Recreation, Conservation). Bygeografer får en lynrepetition af hovedtyper af bymodeller i afsnit 4. De resterende kapitler virker mindre færdige, men leverer måske vækstpunkter for faget: Manpower planning, Marketing, Politics, Air pollution og Health. Bogen kan anbefales for interesserede i samfundsrelevant geografi.

Sofus Christiansen

A. Hallam: A Revolution in the Earth Sciences. From Continental Drift to Plate Tectonics.

Clarendon Press: Oxford University Press 1973. 127 s., 45 fig. 16×24 cm. 4 £ (Paper cover 1,75 £).

Lige siden Alfred Wegener i 1912 i et foredrag i Frankfurt fremlagde sin kontinentalforskydningsteori som forklaring på bjergkædedannelserne og andre især tektoniske processer, har denne givet anledning til mange diskussioner om disse emner, men hver gang er det Wegeners grundidé, der kommer i forgrunden. Dette er også tilfældet med den omformning af dem, der udgør den moderne pladetektonik, hvor både oceanbunden og fastlandene deles op i plader, der forskydes imod hinanden.

Det er hele den udvikling, der har fundet sted, som denne bog behandler på en oversigtsmæssig og dog dybtgående og let forståelig måde.

Kaj Hansen

Bruce C. Heezen, Maria Tharp & Maurice Ewing:

The Floors of The Oceans. I. The North Atlantic.

The Geological Society of America. Special Paper 65. April 1959. Reprinted 1963. 122 s., 49 tekstfigurer, 30 tavler. 16×25,5 cm. 8 \$.

Titlen er noget misvisende, thi bogen er en beskrivelse til det store fysiografiske kort over Atlanterhavet mellem 17° og

50° nordlig bredde, som Heezen og Maria Tharp udsendte i 1957. Det er således kun den del af Nordatlanten, der mod syd begrænses af en linie fra De store Antiller i Vestindien til Cape Verde i Afrika, og mod nord af en linie fra New Foundland til munden af den engelske Kanal, men inden for denne ramme er det en fortrinlig fremstilling af havbundens relief, og de mange profiler og specialkort gør fremstillingen særdeles levende. Ikke mindst er afsnittet om den midtatlantiske ryg overmåde fængslende læsning.

Kaj Hansen

J. H. Illies & St. Mueller: Graben Problems.

International Upper Mantle Project. Scientific Report No. 27. Schweizerbart'sche Verlagsbuchhandlung, Stuttgart 1970. 316 s., 158 fig., 8 pl. 16×24 cm. 23,10 \$ (82 DM).

Bogen er beretningen fra det internationale Rift Symposium, der blev afholdt i Karlsruhe i oktober 1968. Den indeholder 45 foredrag, af hvilke de 38 behandler Rhingraben og de sidste 7 gravsænkningerne i Det nære Østen og i Østafrika.

Kaj Hansen

Z. Kukul: Geology of Recent Sediments.

Academic Press London. Prag 1971. 489 s., 142 fig., 22 fotografier, 229 tabeller. 17×25 cm. 6 £.

I forordet skriver forfatteren, at bogen har to formål. 1. at give en oversigt, sammensætning og oprindelse til recente sedimenter og at fremhæve de love, der kontrollerer dem.

2. at fremhæve sådanne sedimentologiske data, der med fordel kan anvendes til studiet af sedimenter fra tidligere jordperioder.

Disse to formål opnås ved, at der lægges større vægt på sammenhængen mellem sedimentationsforholdene og sedimenternes struktur og granulometriske sammensætning end normalt i tilsvarende lærebøger. Også karbonatsedimenterne er behandlet anderledes end i normale lærebøger i sedimentologi. Den her foreliggende bog udgør derfor et ganske værdifuldt supplement til de almindelige lære- og håndbøger.

Kaj Hansen